

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házihoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok visz. "Előfizetések és hirdetések" saadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők

Amerikának a további csapatszállításra nincsen hajója.

Harminckét amerikai hadosztály van a francia fronton.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelenti a Secolo: Marsch az amerikai vezérkar főnöke kijelentette, hogy jelenleg 32 amerikai hadosztály van a francia harctéren, de a létszámot majdnem lehetetlen tovább szaporítani, mert nincs elegendő hajó. Amerika minden erejével azon van, hogy a csapatszállítást biztosítsa: hajókat épít, ellenséges hajóteret foglal le, semleges hajókat bérel. Mégis, ha Amerika azt akarja, hogy programja valóra váljon, már nincs más módja, mint szakadatlanul új hajókat építeni.

Olasz repülők bécsi felvételei.

Hetven fénykép az osztrák fővárosról.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Corriere szerint az olasz repülők bécsi látogatásuk alkalmával számos fényképfelvételt készítettek az osztrák fővárosról, amelyek az olasz képeslapokban legközelebb megjelennek. A legsikerültebb fényképek a bécsi Szent István templomról és Schönbrunnról készültek. A fényképek első példányait, mintegy 70 darabot az olasz király kapta ajándékba.

Szekularizáció.

Régi nóta, már évtizedek óta halljuk folyton-folyvást. Egy időben már, mintha belátták volna ostobaságát, kezdtek felhagyni az agitálással, de most új erőre kapott. A helyzet világos. Sokan vannak, kik olvasatlanul gyömszőlik a vérrel itatott súlyos ezresek zsebre és egyedüli gondjuk, hogy és hol helyezték el feltűnés nélkül és hogy miképp tudják kimenteni vagyonukat a háborús adózás alól. Kell tehát az ország lakossága közt a konkolyt széthinteni. Persze, ami baj van, annak mind az egyházi vagyon a tapasza. Lesz kórház, szanatórium, iskola, adómentesség, jólét és vigás, számüzzük e földről a gondot, csak az egyházi vagyont kaparintsuk meg. Államadósság is egy csapásra megszűnik.

Szegény ország, melynek közvéleményét ily oktanul lehet irányítani, Franciaország sorsára akarsz jutni. Ott is volt egyházi vagyon, el is vették és . . . és . . . megszirosodtak belőle a mai hadseregszállítók ősei. Micsoda telheteilen fálánkság! Négy éve tart a háború, hányan és hányan itthon vitézkedtek, hősieen és bátran szállítva papirbakkancsot, hamisított élelmiszert stb. s kaptak érte potom milliócskákat. Mig az, aki vérét ontja a hazáért, benn, csonkán tér haza, ha egyáltalán

hazatér, rongyosan, éhesen dolgozik tovább s nekik mindenük meg van, mit szem-száj kíván.

Igaza van Huszár Károly képviselőnek, mikor 85 százalékát akarja a hadinyereségüknek adóban lefoglalni. Nem nélkülöztek, nem véreztek, hát akkor legalább áldozzanak. Weisz Manfred, ha a milliárdjából 850 milliót le is fizet, marad 150 milliója, nem fog az utcán azért koldulni. Pompás milliárdok gyülnének egybe.

Jó lesz vigyázni, a szekularizáció homokjába akarják a nemzetnek strucszerere szánt fejét dugni, hogy ne lássunk nyiltan.

Azt nem mondják meg, hogy mi lesz azután a sok szegény plébániával, ki fogja segíteni, nem törődnek az árvával, özvegygyel, szegénnyel, tanulóval, tanítóval, iskolával, kántorral, templommal, zárdákkal; ki fog akkor majd könnyet törölni . . .

Vigyázzunk és lássunk tisztán. Hány és hány régi magyar család alól huzzták ki az utóbbi időben a földet. Nézzük csak az uszítókat, a háttérben ugyanaz az elem áll. Most már az egyházi vagyonra fáj a foguk. És mert az utóbbi időben szépen haladtunk, — *mi keresztények* — közösen a nemzetet erősítő és szervező célunk felé, most közénk akarják egy pár rövidlátó és izgága utján az egyenletlenség magvát hinteni. Pedig a katolikusok erős-

sége erősíti a reformátust is, fordítva.

A reformátusok mindig emlegetik a magyarságukat, adja Isten, hogy később ne legyen már, mikor észreveszik a hátul meglapuló szabadkőmives és veres internationalis szocialis érdekeket, hogy miért, ne is említsük. Szerencsére nem Balthazar és a bihari Tarnóczy-félék után mennek a reformátusok, az ő többségük is higgadtan, megfontolva küzd és *dolgozik*. Dolgozik egyetértően a katolikus testvérekkel, meg lévén győződve, hogy ebben az országban ma legelsősorban és mindenekfelett egyre van szükség: a keresztény, sőt általában a vallásos emberek összetartására minden nemzetközi, magyarfaló, szabadkőmives és hadseregszállító szervezkedés ellen.

Valaki azt a tökéletlen jelszót is világgá bocsátotta, hogy református sajtó kell, a mely a szekularizációt sürgesse. Hát eleve is jelezzük, hogy erre a zsebelési célra becsületes és okos református ember sajtót nem fog csinálni. Van nekik is veszteni valójuk, a mit eszük ágában sincs a páholybeii éhes likvidátoroknak átadni és a hadimilliomos sáskahadat mégjobban felhizlani. A református magyarság is sürgeti a katolikusokkal együtt a pártokon felül álló *keresztény* sajtót; a hol a vidéken ilyet talál, lelkes örömmel támogatja s részt vett a „Központi Sajtóvállalat 12 milliójának

előteremtésében is, képviselve van annak igazgatóságában, felügyelő bizottságában. kiveszi részét a közös munkából mindenütt a közös szent célért: a keresztény Magyarország ügyéért. Baltházár, Tarnóczy, meg néhány efféle társuk csak sajnálatos kivétel, törpe kisebbség, guantité négligeable, a kikre csak a páholyok hallgatnak, józan népük nem.

De azért csak tessék kiabálni a szakularizációról, földosztásról, miegymásról. Eljöhet az a vagyon felosztogatás, de a páholyokban nagyot fognak csueálkozni azon, hogy hol fog az osztokoás kezdődni és végződni.

Görög-keleti magyar püspökség.

A kormány élénken foglalkozik a görög-keleti magyar püspökség gondolatával. Egy ily püspökség szervezésének célja az volna, hogy a körülbelül ötvenezernyi magyar anyanyelvű görög-keleti hívőt kiragadják a nemzetiségileg szervezett görög keleti egyházak hatása alól.

Gróf Apponyi Albert kezdeményezte a görög-katholikus magyar püspökség szervezését, ami gróf Zichy János első kultuszminisztersége alatt meg is valósult.

Azóta a kérdés letűnt a napirendről, de a lezajlott történelmi események újra megérették. Az Országos Közművelődési Tanács részletes feliratot dolgozott ki és a tanács legutóbbi ülésében Falussy Árpád képviselőt kérték fel, hogy a feliratot a Házban be nyujtsa.

Wekerle miniszterelnök már áttekintette a feliratot s hir szerint úgy ő, mint Zichy János kultuszminiszter hajlandónak nyilatkozott arra, hogy magáévá teszi ezt a kezdeményezést.

A görög-keleti magyar püspökség felállítása — ha a törvényhozás tényezői hozzájárulnak — minden különösebb nehézség nélkül megtörténhetik, egyrészt nem szükséges, mint a görög katolikus püspökségnél, a pápa jóváhagyása, másrészt az állam kincstárt sem terhelné meg, mert Budapesten és más városokban a görög keleti magyar családok még a múlt században nagy hagyományokat tettek e célra, így például Miskolcon körülbelül egy millió korona van letétben.

Tanítónőválasztás.

A községi iskolaszék ülése.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután tanítónőválasztó, majd rendes ülést tartott.

Pál Ilona községi iskolai tanítónő, a sánc-utcai községi elemi iskola csoportigazgatója állásáról lemondott s ennek helyét töltötték be tegnap. Pályázó volt elég; összesen 22 tanítónő adta be pályázatát s ezek közül *Koppányi Mária*t választották meg.

A tanítónőválasztó gyűlésen dr. *Adorján Armin* elnökölt.

Az elrendelt titkos szavazásnál beadott

43 szavazat s ezek közül 19 szavazattal *Koppányi Mária*t választották meg tanítónőnek. Szavazatokat kaptak még: Kovács Gizella 9, Rácz Rózi 4, Számborovszky Irén 3, Horváth Mária 3, özv. Kiss Ödönné sz. Szőke Hermin 2, Bakó Erzsébet 2 és Jablonszky Etelka 1 szavazatot.

Ezután az iskolaszék rendes ülését tartotta meg, dr. *Thury László* elnöklete alatt.

Az elnöki és a csoportigazgatói jelentéseket tudomásul vették.

A Pál Ilona távozása folytán a sánc-utcai községi elemi iskolánál megüresedett csoportigazgatói teendőket *Jakovovits Irén* tanítónőt bízták meg.

A belügyminiszter leiratot intézett a városhoz a gyermekhalandóság csökkentése tárgyában s ajánlja a napközi otthonok, bölcsődék felállítását; egyben ezekre nézve támogatását helyezi kilátásba — Tudomásul vették.

Apróbb belső ügyek, szabadságolások elintézése után az ülés véget ért.

Keresztényszocialista szervezkedés.

Első állomás: Pozsony.

A társadalmi átalakulások idejét éljük. Izzó, forró a levegő. Érezzük, hogy nagy átalakulások előtt állunk. Egy pár évtizede, hogy a szocializmus felütötte fejét, de mert eszközei oltár és hazaellenesek voltak s a helyett, hogy építettek volna, léptüket mindenütt csak pusztulás és vér jelezte. Forradalmat szimbolizált veres lobogójuk is. Egy ideig tudtak is izgatni, a tömeg nagy részét magukkal rántották. Mikor pedig a hatalmon voltak, meglátszott rögtön, hogy nem a népet akarták segíteni, de saját maguk ették meg a munkásság véres veritékével kikapart gesztenyét. Jól tudjuk, honnan valók voltak vezetőik, nem is csodálkozunk az eredményen. De napjuk hamar leáldozott.

Örvendetes tény, hogy a dolgozó keresztény nép keresztény öntudatra valló ébredése egyre nagyobb mérvű. Eleinte sokan az ellenséges táborban kerestek boldogulást, de a tiszta, dolgozó, munkálkodó, saját munkájából megélt nép belátta, hogy az internationalizmus mai apostolai, nem értük dolgoznak, hanem a nemzetközi ábrándoknak áldozzák fel őket. A társadalmi forrás, a nagy háború, a sok uzsorás, mind a keresztény szocializmus felé mutatta nekik az utat. Tömörülnek is már az ország széles rétegei, hogy a krisztusi elveket hirdetett lobogó alatt vonuljanak fel a munka, az élet porondjára. Diadalutra készülnek, mely hittel, hazaszeretettel, munkaszeretettel és igazi nemes, keresztény öntudattal tölti el munkásság minden tagját.

Első állomásuk Pozsony. Aug. 26 án zajlott le a szocialis konferencia. A hatás óriási volt. Nyíltan, közvetlenül tárgyalta a vezetőség a körkérdéseket a munkásokkal. Ott volt Pozsony minden társadalmi rétege. Most nyílt fel s munkásság szeme, hogy az eddigi hidegség, mely az egyes társadalmi osztályok közt volt, nem a rosszindulaton, de a félreértésen alapult. Az eredmény nem is lep meg bennünket. Így volt ez már 2000

évvel ezelőtt is. Társadalmi békét, a kultura előhaladását az Evangelium hozta létre. Ez ad erőt ma is a munkásnak és megértést munkája becsülését és értékelését munkaadójának. Eredményeket már is elértek. — Ezekre rug azok száma Pozsony környékén kik ezuton jutottak helyzetük jobbításához.

A konferenciát dr. Ernst Sándor vezérigazgató nyitotta meg. Boldogult XIII. Leo pápa, a legnagyobb szocialis pápa szavaival világította meg a kérdést. A munkásságnak haladnia kell. A kulturprogramunk: több jogot, kenyeret és szocialis előnyt.

Huszár Károly pedig a magyar bolsevizmus örvényét mutatta be. Az intelligenciát figyelmeztette, hogy mi a kötelességük a munkásokkal szemben.

Szmrecsányi György beszédében hangsúlyozta, hogy a szocializmusnak e hazában kereszténynek és magyarnak kell lennie.

Délután ismét összegyűltek és részletesen, számos felszólalásokkal megvitatták a további teendőket.

A napot három hatalmas, zsufolt hallgatósági népgyűlés rekesztette be. Külön a magyar, német és tót ajku munkások. Zsufolásig megtelt termek nem tudták befogadni a hatalmas tömeget, a hallgatóságnak csak nem fele kiszorult a termekből.

Szinte nevelés volt a nemzetközi zavaró kísérlete. Berugott alakokkal akarták a gyűlés menetét megzavarni. Természetesen céljukat nem érték el, hamarosan elszállították ezt az egy pár szánandó alakot a helyszínről. A mozgalom az egész országot be fogja járni. Várjuk, hogy hozzánk is eljőjenek.

A gyűlés izzó lelkesedésben a Szózat hangjaival nyert befejezést.

És vajjon mikor ébred fel Nagyvárad?

A reáliskola áthelyezése 6000 koronán mulik.

Régi óhaja Nagyvárad közönségének, hogy a reáliskola felszabaduljon s kikerüljön végre a távoli csendőriskolából. A tanítás talán még többet szenved e miatt, mint a tanulók. Dr. *Simonyi Ernő* főreáliskolai tanár eljárta ebben az ügyben s utjának eredményéről a következőket teszi közlé:

„Ugy áll a dolog, hogy a honvédelmi miniszter szívesen átadja a mostani reáliskola helyiségét az új kórház céljaira; a belügyminiszter is hozzájárult; a volt reáliskola, a jelenlegi kórház tehát kiköltöznék az új csendőriskolába, ha az előbbiben felszerelt operációs terem s konyha berendezési költségeit megtérítenék, vagy azt az új csendőriskolában berendeznék. Ez pedig hat-ezer koronába kerülne. Ezt kellene tehát valakinek megfizetni. A város nem akarja, mert nem tartja kulturkérdésnek, vagy nem az ő kötelességének. Éppen így gondolkoznak a katonai hatóságok, a közoktatási minisztérium is. Az ügy fontossága érdekében elhatároztam, hogy más módon fogom ez összeget előteremteni. A vagyonosabb szülőket kérem fel, hogy adják össze ezen összeget, hiszen cipő s ruha megtakarításban nyerik ezt meg, ha a régi iskolába járhatnak gyermekeik. Ha meg a minisztérium mégis illendőnek tartaná utólagosan visszaadni ezen összeget, a szülők is visszakapják.”

A reáliskola áthelyezését első rendű kulturális és közérdeknek tartjuk s felhívjuk rá közönségünk figyelmét. Erre a célra adományokat készséggel elfogadunk s rendeltési helyére juttatunk. Az adományokat főszerkesztőnk, dr. *Krüger Aladár* kezdte meg 100 koronával.

Wolff-ügynökség a nyugati nagy csatákról

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff-ügynökség a nyugati nagy harcokról a következőket közli:

Arrastól délkeletre az angolok nagyobb erővel ismét megkísérelték az áttörést. Hétszer hajszolták előre a tank rajokkal megerősített roham hullámokat, de géppuska és elülső sorban levő ágyuink tűzében súlyos veszteségeik mellett megállítottuk őket.

A Scarpetól délre St. Leger környékén Bapaumetól délnyugatra

meghiúsultak az ellenség erős támadásai.

A Delville-i erdőtől a Sommeig a reggel megkezdett pergőtűz erősen és mélyen tagozott roham hullámok tömege követte, melyek részint elhárító tűzünkben részint ellenlökéseinkben összeomlottak.

A Somme és Oise között az ellenség részleges előtöréseit meghiúsítottuk, az Aisnetől északra az ellenség nem tudott előre jutni.

Békeoffenziva még ez évben.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) A Morning Post jelenté Washingtonból, mindenfelől azt jelentik, hogy a németek az év vége előtt nagy békeoffenzívát kezdenek. Amerikában ezt előretudják és nem kételkednek abban, hogy a háboru ellenzői az antant országokban is nagy agitációt kezdenek a békéért.

Az offenziva Foch tábornok utolsó erő kifejtése.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) A Humanité katonai szakértője megállapítja, hogy a jelenlegi hatalmas offenziva Foch tábornok utolsó nagy erő kifejtése, mert a stratégiai rezervák már egészen fel vannak használva s Foch tábornok utolsó tromfként már az amerikai csapatokat is kijátszotta.

A finn-orosz béketárgyalások megszakadtak.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A finn-orosz béketárgyalások, mivel a felek egymással nem tudtak megegyezésre jutni, a mai napon megszakadtak. Mindkét fél megbízottai a tárgyalások újrafelvételéig elutaztak Berlinből.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Berlin, augusztus 30. A Wolff-ügynökség jelenti 29-én este:

Arrastól délkeletre újabb küzdelmek fejlődtek ki. Új állásaink előtt előtéri csatározások. Bapaumetól ke-

letre, valamint Peronnetől és Noyontól keletre elkeseredett harcok. Az Ailetto és Aisne között az ellenséges támadások összeomlottak. Eddig több mint 50 összelőtt páncélos gépkocsit jelentenek.

A bolsevikiek döntő győzelmet remélnek a Murman-vidéken.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Pétervári jelentések szerint a cseh és az oroszországi expedíció ellen most már jól szervezett orosz csapatok vették fel a harcot, amelyek municióval és élelemmel jól vannak ellátva. Általános a remény, hogy ezek a csapatok döntő győzelmet fognak elérni.

Angolok a Scarpe mentén.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: A németek heves ellenállása Oppy mellett azzal a következménnyel járt, hogy az angolok nem tudták a Scarpe mentén elért területnyerésüket megtartani.

Belga önkéntes hadsereg az oroszországi akció részére.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Helsingfors-i lapok jelentése szerint az angolok megkezdtek a belga önkéntesek toborzását az oroszországi intervenció részére. A Murmann partvidéken már is belga tüzértisztek vannak.

Hindenburg

Németország gazdasági életének helyreállításáról.

Budapest, aug. 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Hindenburg vezértábornagy a következő választ küldte a birodalmi gyűlésnek Kelet-Poroszországban utazó tagjainak:

— Szívvel köszönöm a költségvetési bizottság tagjainak barátságos megemlékezését. Míkép az elpusztított Kelet-Poroszország felépítését nem akadályozhatja meg az ellenség támadása, azonképpen Németország gazdasági élete is újra fellendül a háború után ellenségeink minden mesterkedése ellenére is.

A japán követség is elutazott Moszkvából.

Budapest, aug. 29. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik: a japán főkonzul a japán nagykövetség személyzetével, akik az antant követségek távoztása után még Moszkvában maradtak, most szintén eltávoztak a városból. A bolsevik kormány külön kísérő okmányokat állított ki számukra.

Bécsi hírek Burián gróf állásának megrendüléséről.

Bécs, augusztus 29. Az Ujság bécsi munkatársával jól értesült helyen közölték, hogy Burián gróf külügyminiszter állásának megrendüléséről beszélnek a legutóbbi időben. Az ok, úgy mondják, abban rejlik, hogy a külügyminiszter az austro-lengyel megoldásnak egész terjedelmében leendő végrehajtásához feltétlenül ragaszkodik, míg más, irányadó körökben bizonyos körülmények között hajlandók volnának arra, hogy — a Németországgal való jó egyetértés biztosítása végett — az ugynevezett kislengyel megoldással is megelégedjenek. Amennyiben Burián gróf a külügyministerségtől vissza lépne, megtartaná a közös pénzügyministerséget.

Tüntetés Spanyolországban a semlegesség mellett.

Budapest, aug. 29. (Saját tudósítónktól.) Spanyolország nagyobb városaiban tüntetések voltak a spanyol semlegesség további fentartása mellett. A német jegyzék óta az antant ügynökei minden eszközzel izgatnak az antant érdekében való beavatkozás mellett, eddig azonban minden jelentősebb eredmény nélkül.

Harminc helységet foglaltak el a németektől.

Budapest, aug. 29. (Saját tudósítónktól.) A 28-án délután kiadott hivatalos francia jelentés ezeket mondja:

Az éj folyamán csapataink, melyek érintkezésben állanak az ellenséges utóvédekkel, folytatták előnyomulásukat. — Az Avretől északra elfoglaltuk Chaulnes, Omiecourt, Balatre, Reiglose és Verpilliers helységeket. Tovább délre benyomultunk Carpanmesnil erdejébe és elfoglaltuk Oivst.

Ma reggel folytattuk előnyomulásunkat a Somme felé és az Avretől északra elértük a Lucurt—Potte—Mesnil—Petit Vesle általános vonalat.

Tegnap óta mintegy harminc helységet foglaltunk el és egyes helyeken tizenkét kilométernyire nyomultunk előre.

Hétszázhatvan vagon gabonát kap egy évre Nagyvárad.

A város örölteti meg a terményt.

A közlekedési miniszter fontos leiratot intézett tegnap Nagyvárad városához, amely Nagyvárad város lisztellátásáról értesíti a várost.

A leirat szerint a város csekély termés hozamára való tekintettel, a beszolgáltatandó termésmennyiséget egy fix kontingensben *nem állapítja meg.* — Feltétlenül szükséges azonban, hogy minden métermázsa be legyen szolgáltatva a közcélra s ezért a polgármester az átvételi eljárás szigorú keresztülvitele iránt intézkedik.

A termény beszolgáltatásának végső idejét szeptember 30 ban állapítja meg a miniszter s ennek biztosítása érdekében tett intézkedésekről, valamint a hitbizományok által átvett gabonakészletekről hetenként jelentés teendő a miniszteriumhoz.

Hogy az átvett gabonamennyiségen felül mennyi fog a város ellátatlanjai részére kiutaltatni, azt csak az ellátatlanok névjegyzékének beküldése és átvizsgálása után állapítják meg.

Nagyvárad város összes ellátatlanai részére, beleszámítva az összes iparvállalatokat, intézeteket, tisztviselők beszerzési csoportjának tagjait is, az 1919. évi augusztus 15-ig Nagyvárad város gabonaszükséglete,

az előzetes adatok szerint, 760 vagonnal vétetett számításba.

Amennyiben az egyes törvényhatóságok a reájuk kivetett terméskontingenst beszálítják, a város egész évi gabonaszükségletét lehetőleg a gazdasági év elején egy tételben fogja a miniszter kiutalni s annak megőrlését, valamint a lisztnek és korpának szétosztását a város hatáskörébe utalja a miniszter.

Ha a törvényhatóságok a reájuk kivetett terméskontingenst nem szállítják be, az eddigi ellátási rendszert tartja fenn továbbra is a miniszter.

A leiratnak igen nagyfontosságú része az, hogy a város egész évre kapja meg a szükséges gabonát, még pedig öröletlen állapotban s így a korpa is itt marad gazdasági célra. Az elmúlt évben, jól tudjuk, milyen hátrányos volt különösen az állattartó gazdákra az állandó korpahiány.

Viszont azonban a megállapított 760 vagon gabona aligha lesz elég Nagyváradnak, mert ez csak 76000 métermázsa s így Nagyvárad lakosainak alig jut fejenként egy évre egy métermázsa, holott jelenleg is 76000 lélekszámnál nagyobb Nagyvárad lakossága.

zelése alatt állott. A város harcvonalaink előtt fekszik.

A franciák az Aisnetől északra amerikaiak belevonásával ismét megkezdtek támadásaikat. Súlyos veszteségei mellett visszavertük őket. Lovas lövészezek a Pasly-csucson ötször verték vissza az ellenség rohamait. Számos páncélcocsit szétlőttünk.

Ludendorff, első lőszállásmester.

Albániában új állásokba vonul az ellenség.

Budapest, aug. 29. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A Judikáriákban Bezeccánál és a Hét-község fensikjén felderítő csatározások. — Egyébként nem volt jelentős esemény.

ALBÁNIA: A Janica és a Vojusa között, valamint a Tomor-hegy déli részén az ellenség új állásokban helyezkedett el.

A vezérkar főnöke.

Hírek a rendőrségről.

Fugyivásárhely felől jött a vonat s a katonák egy borjut hoztak magukkal, Nagyváradon szomjuságtól a borju bőgni kezdett, mire a mellette levő vágányokon levő kocsi-ból visszabögte hasonló kis borjuk. A katonák leugráltak s még két borjut vittek át a maguk kocsijába.

Aztán jött a rendőrség s leszállította a borjukat és a katonákat. A vasutasok megelégedetten mosolyogtak: ezuttal katonákat értek lopáson.

A m. kir. állami gyermekmenhelyen nagy lopásnak jöttek a nyomára. Orosz foglyok hosszú lécekkel, amelyeknek a végére görbe szegeket vertek, a kerítésen keresztül mindent kiszedtek, amihez hozzáfértek. A katonai rendőrség tetten érte a tolvajokat, akik töménytelen trikót, lepedőt, ruhát huzgáltak ki s azokat eladták a falusiaknak. A menhelyen most folyik a leltározás, a kárt még nem tudták megállapítani, lehet vagy tízezer korona. Hat orosz foglyot vittek be a katonai rendőrségre, több falusit s három ócskaárust, akiket aztán le is tartóztattak Csáthy Béla és Papp József detektívek.

A Bunyitay liget közbiztonsági viszonyáról szól az a feljelentés, amelyet Pankolits Károly uszodatulajdonos tett a katonai rendőrségen. Egy katona, annak a csibészvilágban Simi néven ismert öccse és Fáhört nevű ligeti csibész megtámadtak két urileányt kora délután az uszoda előtt. A leányok alig tudtak megmenekülni a gazfickók elől, akiknek kézrekerítését Kozma János dr főhadnagy, katonai parancsnok Jánossy Gyula főkapitánnyal együtt rendezett razzia segítségével biztosította.

A katonai rendőrség kevés emberrel, a városi rendőrség kisszámú detektívvel fényesen megállotta helyét a közbiztonság helyreállításának nehéz munkájában.

A rendőrség buzgó tagja Balogh Károly tegnap a Bunyitay-ligetben rátalált egy kis lelencre, aki egy nagyobb társát kicsalta a menhelyről s a ligetbe érve, azt bedobta a tóba, majd undorító piszokkal bekente. A 9 éves kis fiút, aki már gyermekbíróság előtt több ízben állott, beszállították a gyermekmenhelyre.

Bapaume az angolok erős tüze alatt.

Noyon a franciáké.

Berlin, aug. 29. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyhódhadiszállás jelenté:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

Az Arrastól délkeletre fekvő csatatéren kora reggel közvetlenül a Scarpetól délre egy ellenséges támadás tűzünkben összeomlott. Délajt az ellenség új dühvel kezdte ismét áttörési kísérletét. A Scarpe és St. Seanse patak között ötször indult támadásra. Pomerániai és nyugatporoszországi csapatok tegnap is megtörték az ellenség rohamait oldalozó tűzérseget. Phryi Notredame volt az elkeseredett harc gyújtópontja. Ellentámadással háromszor ragadtuk el az ellenségtől a helységnek romjait. Este megújított ellenséges támadás alkalmával az ellenség kezén maradt a helység. Az angol támadás főlökései az Arras-cambrai országut mindkét oldalán württembergi ezredeket hétszer rohamozott hasztalanul az ellenség. Az országuton és mellette az ellenség mindig újlag hajtott előre páncélcocsikat, mély tagozásban gyalogság következett, amely géppuskáink és a legelső vonalainkba előrehelyezett ágyuk tüzeben elpusztult.

A hol az ellenség állásainkba behatolt, ott ellentámadásunk ismét teljesen vissza-

verte őt. Croisellestől délre és Morytól délkeletre az angol támadásokat visszavertük. Bapaumetól délnyugatra nincsen gyalogsági tevékenység. A város az angolok erős tüze alatt állott. Az e hó 27 én Tilloyért vívott harcokban a 206 ik ezred különösen kitűnt 9 ik százada a helység nyugati szélén tartotta az utolsó töltényig, majd pedig szoronyal, bár ellenséges betörés attól északra hátban veszélyeztette. Saját elhatározásából jött segítségére ennek az ezrednek a 3 ik százada és az ellenséget a helységből ismét kivetette. A Sommetől északra az ellenség Bocourt mellett behatolt állásainkba. Ellen-támadással hesseni századokkal egyetemben ismét visszavetette az ellenséget Ottó ör nagy parancsnokának vezetése alatt a Ferenc császár nevét viselő 2-ik számú gárda gránátos ezrede.

A Somme és az Oise között előcsapataink az új állások előtt harci érintkezésben maradtak az ellenséggel, amely augusztus 27 én csak félénken, tegnap ellenben mind erősebben követte a Dompierne Belloy-Nesle-Boauleusucey vonalon át. Előcsapataink több ízben veszteségteljes támadásokra kényszerítették és azután kitértek. Noyontól délnyugatra az ellenség igen erős tüzelőkészítés után támadást intézett régi vonalaink ellen, amelyeket akkor már nem tartottunk megszállva. Noyon a franciák igen erős tü-

Borzalmas harcok Bapaumeért.

Hága, augusztus 29. A Bapaumért folyó harcok különösen súlyosak. Az angol csapatok, amelyek egészen a város északi szegélyéig dolgozták előre magukat, nem tudtak tovább előrejutni. A legjobb skót és ujjélandi ezredek támadása megtörik a németek ellenállásán. Különös karaktert ad a vidéknek, hogy a föld fölött sűrűn összekeveredve gomolyog az antantseregek által használt gázok sárga és a német csapatok gázainak szürke füstje. A levegő rettentő az eltemetetlen holttestek miatt, amelyek a forróságban gyorsan oszlásnak indulnak. Az ágyuzás, amelyet mindkét ellenfél összes kaliberű lövegeiből a végsőkig fokoz, pillanatra sem szünetel.

Az angolok biztosak a győzelemben.

Rotterdam augusztus 29. Maurice tábornok, a Daily Chronicle katonai tudósítója visszatérve az angol frontról, cikksorozatát ír lapjában ezzel a címmel: Lehetséges-e a teljes katonai győzelem Franciaországban? Rámutat az angol katonák hangulatváltozására s azt írja, hogy most minden katona biztos a győzelemben. Megállapítja, hogy a németek ugyan több mint három hónapig voltak a március vége óta elfoglalt területen, de ott nem készítettek védelmi rendszert, holott régebben ezt mindig gyorsan megcsinálták.

Gibbs írja: Hadseregünk reményteljes és a gyors győzelemért, meg a gyors békéért harcol. A németek viszont most azt remélik, hogy tárgyalásokkal érik el a békét.

Hindenburg — egészséges.

Berlin, augusztus 29. A Wolff-ügynökség jelenti: A reichenbachi (Vogtlaed) hazafias párt táviratot intézett Hindenburghoz, azzal a kérelemmel, adjon életjelt magáról, hogy megcáfolja az egészségi állapotáról forgalomban levő híreket. Hindenburg így válaszolt:

— Hála Istennek, olyan egészséges vagyok, mint a makk és a jövő elé bizalommal tekintek. Hindenburg tábornagy.

Vilmos császár és Ferdinánd bolgár cár találkozása.

Budapest, augusztus 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Hivatalosan jelentik: Vilmos császár Ferdinánd bolgár cár látogatására ma este Manheim-fürdőre utazott.

Csak hét nemzetiségi vármegye marad.

A belügyminiszteriumban tegnap délelőtt Wekerle Sándor miniszterelnök belügyminiszter irányításával hosszasan tárgyalták a vármegyék beosztására vonatkozó munkálatokat; a megbeszélésen részt vett Gál Sándor államtitkár és azok a politikusok, a kiket egyes országrészekre nézve az új beosztás tervezésével megbízták.

Mint megírtuk, főleg a nemzetiségi szempont az irányadó e munkálatoknál és az eddigiek szerint olyan megoldást találtak volna a mely mellett a jövőben az eddigi 31 nemzetiségi többségű vármegyével szemben csak hét ilyen vármegye lenne. Különösen behatóan foglalkoznak az erdélyi vármegyék új beosztásával, a tendencia itt a vármegyéknek nemzetiség szerint történő összevonásával lehetőleg nagy vármegyéket alakítani és szóba került — nem mint konkrét tárgyalási alap — egy olyan nyers tervezet is, a mely szerint Erdélyt a jövőben öt nagy vármegyére osztják.

Az Est ben ismertetett első tervezet már a tegnapi tanácskozásokon is több tekintetben módosult, így például elálltak attól, hogy Szatmárvármegyét kettéoszák és Ugocsa járásait a kettészakadó Szatmárvármegyéhez csatolják.

Kényszeregyezségek.

A nagyváradi törvényszék a legutóbb tartott ülésében több kényszeregyezés kérdésében határozott.

Stolcz Mór, az Általános fakeskedelmi R. T. igazgatója Rezső Mór dr útján bejelentette, hogy ezelőtt 15 évvel Kolozsvárott faiparvállalata volt, amely tönkrement. Akkor Amerikába költözött s ott volt 8 évig. Most hazajött. — Vagyona nincs, adóssága 73.000 korona, nagyrészt banknál és favállalatnál. Fizet 10 százalékot hitelezőinek. A törvényszék az egyességet jóváhagyta.

Bodnár Béla szabó Kádár Elek dr útján 10 százalékot ajánlott fel hitelezőinek. Elfogadták.

Blejer Andor 114.000 korona adósságának kiegyenlítésére 10 százalékot ajánlott fel Pelle János dr által. Kitérték a tárgyalást.

Róna Andor kereskedő Hódossy Márton dr útján 10 százalékot ajánlott fel hitelezőinek. Mivel az ellene nyitott csőd nincs megszüntetve, a kérvényt visszaadták neki.

Róna Andorné 82.000 korona erejéig állított jót férje adósságaiért. Férje csödbekeült, ő 10 százalékot ajánl fel a hitelezőknek. — A tárgyalást szeptember 27-re kitérték.

Reiner Sándor, a Gazdasági Iparbank volt könyvelője atyjáért kezességet vállalt. A csődöt megnyitották. Felajánl 10 százalékot. A tárgyalást szeptember 26—29-re kitérték.

Reiner Sándor fakeskedő Kabos Béla dr által 602.000 korona adóssága kiegyenlítéséül 10 százalékot ajánlott fel hitelezőinek, nagyrészt pénzintézetnek, amelyek már le is irták a követelésüket. A törvényszék jóvá hagyta az egyezséget.

Árdrágító galíciaiak cérnafurfangja.

Cérna a sütőben.

Feltűnt a rendőrségnek, hogy a piacon nagymennyiségben árulnak matring cérnát. Miniszteri rendelet megengedi, hogy gombolyag cérnát szabad árulni, orsós cérnát ellenben nem. Hogy tehát az orsós cérna kereskedelmi forgalomba juthasson a tilalom dacára is, a galíciaiak igy okoskodtak:

1000 yardos cérnában van 975 méter cérna, az ára 8 korona, lematringolva 13 méterenként kitelik belőle 75 matring, amelyet két koronájával eladva kiárul belőle 150 koronát, az 1000 yardos cérnából pedig 8 koronát. A matringolást motollásás utján végezték.

Kolozsvári utca 25 és Terézia-utca 8. szám alatt két galiciainál tettek látogatást Darabanth Ferenc rendőrfelügyelő, és Molnár István fogalmazó, Hager Lea, a wizenitzi csodarabbi rokona és Weizenfeld Jakabnál házkutatást tartottak s eleinte semmit se találtak. Darabanth azonban a sütőben gyanusat észlelt. A sütő tele volt mosatiannal, a tűzheiyen hamu volt, de tűz nem, bent az edények mögött pedig 233 orsós cérna s 284 gombolyag huzódott meg. nem égtek el, mert csak akkor rejtették azokat oda. Volt azonkívül a sütőben még sok vörös orsós legombalyitva.

Háborus számítás szerint a két galíciai 30000 koronát nyert a vásáron. Árdrágítás és kihágás miatt indult meg ellenük az eljárás.

Az egyik kihallgatott tanu 10000 korona áru cérna vételét ismerte be.

Mit ígértek Romániának?

Bukarest, augusztus 28.

Wilson békenyilatkozatának kapcsán Bratianu jassii lapjának szerkesztője meginterjuvolta Wopicka jassii amerikai követet. Wopicka a következőket mondotta:

— Amerikának minden egyes polgára magáévá teszi elnökének kijelentéseit és kész azokat bármilyen áron is megvalósítani. Magyarország és Ausztria nemzetiségeit illetőleg Wilsonnak az a véleménye, hogy az egyes nemzetiségeknek szabad kezük kell nyerniök arra nézve, melyik államhoz csatlakozzanak.

Románia helyzetét illetőleg az entente a történetek után is teljesíteni fogja annakidején azokat az ígéreiteit, amelyeket Bratianu kormányának Románia beavatkozása ellenében tett. Romániát — mondotta az amerikai követ — az Egyesült-Államokban eddig nem ismerték, de ő legutóbbi amerikai utja alkalmával

mával tájékoztatta a közvéleményt ebben a tekintetben.

Német ügynökök ugyanis hódító háborúnak tüntették fel Románia fegyveres beavatkozását, míg azután „én megmagyaráztam, hogy Románia a magyar és osztrák monarchiában élő négymillió oláh felszabadításáért kezdett háborút. Ezt nemcsak szóval, hanem a sajtóban is hirdettem és boldogan jelenthetem ki, hogy sikerült az Egyesült Államok teljes szimpátiáját megnyernem Románia részére.”

Ennek a nyilatkozatnak a kapcsán a kormányhoz közelálló lapok megjegyzik, hogy a most folyó vizsgálat fogja eldönteni, vajjon Bratianuék a monarchia oláhjainak, vagy pedig egyes lelketlen államférfiak adóságainak felszabadításáért kezdtek e háborút.

A közlelmezési miniszter a gabonavásárlást korlátozza.

A közlelmezési miniszter *Malatinszky Lajos* főispánnal közli, hogy a törvényhatóságok, községek és egyesek a közlelmezési miniszternél járnak s a gabonavásárlási körzet kiterjesztését kérik, sőt e küldöttségeket közigazgatási tisztviselők is vezetik.

Kijelenti a miniszter, hogy *mindenki csak a saját községe határában vásárolhat gabonát* a Haditermék útján, más községben még akkor sem teheti ezt, ha itt felesleg van, mert ha nincs elég gabona valahol, ott a hatósági lisztellátás segít az állapotot s a törvényhatóság részére szükséges gabonát *egy tételben* utalja ki a gazdasági év elején, a megorletést, a liszt- és korpaszétosztást a törvényhatóságra bizza, de csak akkor, ha a törvényhatóságok a kivetett gabonamennyiséget pontosan beszoigáltatják, addig pedig *a jelenlegi lisztellátást fenn tartja.*

A törvényhatóság nincs jogosítva a gabonakészlettel rendelkezni, vagy a malmok lisztkészletét felhasználni, a lisztkiutalás a Közlelmezési Hivatal joga, oda kell fordulni.

A termények ide oda való felesleges szállításának elkerülése végett a Haditermék intézkedett, hogy az igénybevett készletekből *akkora mennyiség, amennyi a törvényhatóság által ellátandó emberek élelmezésére szükséges, a törvényhatóság területéről elne szállíttassék, csakis a Közlelmezési Hivatal rendelkezésére történhetik ez.*

Az ellátatlanok névjegyzékét egy héten belül fel kell terjeszteni s azt a miniszter hagyja jóvá.

Ezután tehát az erdélyiektől elvett s itt vásárolt gabonát nem adják vissza, mert most is abban a veszedelemben forog Bihar-megye, hogy a bihari fejkvóta kisebb lesz, mint az országos, 240 gramm helyett 210.

Haltenberger Vilmos
kelmefestő és vegytisztító gyárának
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Hadiárvaik figyelmébe.

A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége az Orsz. Hadigondozó Hivatalnak hadiárvaik elhelyezésének és nevelésének céljaira felajánlotta négy cselédképző intézetét és pedig:

1. A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségének budapesti (Mária-utca 7. sz.) intézetét 45 férőhellyel;
2. Ugyanezen szövetség aradi intézetét 20 férőhellyel;
3. Ugyanezen szövetség székesfehérvári intézetét 15 férőhellyel;
4. Ugyanezen szövetség lippai intézetét 12 férőhellyel.

A 3 intézetben ezek szerint összesen 92 hadiárva leány nyerne elhelyezést. A növendékek az intézetekben ismétülő iskolai, valamint munkaoktatásban (varrás, fésülés, főzés, gépkötés) részesülnek és keresetképes koruk elérével a szövetség által mint háztartási alkalmazottak (cseléd) nyernének megfelelő elhelyezést.

A felajánlott 4 intézetbe magyar ajkú keresztény leányok nyernének felvételt és pedig a budapesti, aradi és székesfehérvári intézetekbe a 4 elemi iskola elvégzése után, a lippai intézetbe pedig — ahol a növendékek elemi iskolai oktatásban is részesülnek — 6 éves koruk betöltése után.

A növendékek mind a 4 intézetben keresetképes korukig neveltetnek.

A végzett növendékek az intézetekből megbízható munkaadókhoz fognak, mint háztartási alkalmazottak, kihelyeztetni.

A létesítendő négy intézet működését f. év szeptember 1-én fogja megkezdeni és az Orsz. Hadigondozó Hivatal főfelügyelete alatt fog állani.

Amidőn ezeket az Országos Hadigondozó Hivatal rendelete alapján közhírré teszem, felhívom azon hadiözvegyeket, gyámokat és hadigondozó pártfogókat, akiknek gondozása alatt az említett intézetekbe felvételre egészségileg alkalmas és jogosult hadiárvaik vannak, hogy a felvételhez szükséges okmányokat és pedig születési anyakönyvi kivonatot, hadiárvasági igazolását, iskolai bizonyítványt és orvosi bizonyítványt a városi Hadigondozó Népirodához szeptember 5-ig okvetlen adják be.

Dr. Doszpoly Dezső
árvaszéki elnök.

HIREK

* **A harmadik kir. közjegyző Nagyváradon.** Annak idején megirtuk, hogy Nagyváradon a harmadik közjegyzőséget felállította az igazságügyi kormány s arra dr. *Halász Ákos* marosillyei kir. közjegyzőt helyezte át. A kir. törvényszék most értesítette Nagyvárad városát, hogy az új kir. közjegyző irodáját Nagyváradon ez évi szeptember 1-én nyitja meg.

* **Katonai előléptetés.** *Hegedüs István* tisztjelöltet a 101. gyalogezredben, *Macher Lajos* tisztjelöltet és *Iványi Mór* egészségügyi zászlóst a 4. honvéd gyalogezredben hadnagyokká nevezte ki a király.

* **Megszűnt az élesdi közjegyzőség.** A hivatalos lap közli, hogy a Temesvárra áthelyezett dr. *Nagy Béla* kir. közjegyző működését Élesden megszüntette.

* **Ujságírók gyűlése.** A biharmegyei és nagyváradai ujságírók egyesülete ma, pénteken délután 3 órakor a városháza bizottsági termében értekezletet tart, amelyre a tagokat ezúton is meghívja *Fehér Dezső* elnök.

* **A városi élelmezési ügyosztály új vezetője.** Nagyvárad város közlelmezési ügyosztályának vezetését a betegsége miatt hosszabb időre szabadságra távozott *Várad Lajos* helyett az ügyosztály kipróbált főtiszt viselője: *Dénes Béla* vette át, aki már évek óta pedáns pontossággal, előzékenységgel és buzgó odaadással töltötte be az ügyosztály pénztárnoki tisztét s végezte a sok millió forgalmat lebonyolító nehéz munkát. Ezenkívül teljesen ismeri az ügyosztály összes ügyeit és a város közönségét. Mindezek olyan előnyök és tulajdonságok, amelyek biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy az ügyosztály vezetése továbbra is jó kezekben lesz s a közönség igazságos és tapintatos eljárást talál, a város pedig teljesen megfelelő, szakképzett vezetőt talál.

* **Átmenetgazdasági részvénytársaság.** Említettük, hogy Nagyváradon egy millió alaptőkével Átmenetgazdasági részvénytársaság alakul. Félreértések elkerülése végett pótlólag közöljük, hogy a részvénytársaság részvényei nem mint tévesen közölve volt 200 K, hanem 5000 K névértékről szólnak, amelynek 10 százaléka az aláírásakor lefizetendő.

* **A sertésiroda megbízottja.** Az orsz. sertésiroda értesítette Nagyvárad városát, hogy Nagyvárad város területére az ellenőri teendőket *Plathy Bélát* bízta meg s kéri a várost, hogy nevezett közérdekű működésében támogassa.

* **A tanítók s tanárok beszerzési csoportjának kötelékébe tartozó tagokat** a f. hó 28-án tartott rendkívüli közgyűlés határozata értelmében ezúton hívja föl az elnökség, hogy a tisztviselőknek a kormány részéről nyújtandó kedvezmények biztosítása céljából a közalkalmazottak beszerzési csoportjába lépjenek be. A belépési nyilatkozatot f. hó 30-án azaz pénteken délelőtt 9-től 11 óráig a kereskedelmi iskola fizikai szertárában *Salamon Ernő* tanárnál aláírás céljából mindenki átveheti, aki egyúttal a további teendőkre nézve is felvilágosítást ad az érdeklődőknek. A késedelmeskedők fontos kedvezményektől eshetnek el.

* **Pusztító vihar a tokaji szőlőkben.** Sátoraljaújhegyről táviratozzák: Nagy vihar vonult el tegnap Mezőzombor és környékén. Sűrű jégfelhők tornyosultak s csakhamar percekig tartó diónagyságu jég kezdett esni, amely rendkívül nagy kárt tett a hegyaljai szőlőkben. A tokaji szőlőskertekben csaknem teljesen elpusztult az egész termés, a környéken pedig hetvenöt százalékos kárt okozott a jégvihar.

* **Néggyel több honvédezered lesz.** Bécsi tudósítók jelenti: Az önálló magyar hadsereg felállítására nézve nem éppen a legbiztosabb jel az az értesülés, hogy illetékes helyen már döntés történt a honvédezerdek számának szaporítása tárgyában. A döntés szerint úgy az osztrák Landwehr, mint a magyar honvédezerdek számát békében néggyel fel fogják emelni, úgy hogy az eddigi 32 honvédezered helyett azontul 36 lesz.

* **Művészt a Félix fürdőben.** *Reigl Ernő*, a Félix fürdő agilis és közkedvelt bérelője, vasárnapra ismét kellemes meglepetést készít elő a Félix fürdő vendégeinek. Több kiváló nagyváradai művészt megnyert, hogy egy művészt keretében fellépjenek. Az est gondosan összeállított műsorából egyelőre csak annyit közölhetünk, hogy fel fog lépni *Stoil Béla*, a Szigligeti színház kiváló művésze is, aki alkalmi kupléit fogja énekelni és *Várad Aladár* saját szerzeményű dalival. A művészt 6 órakor kezdődik, utána éjjelig tánc lesz.

TANÜGY

A Szent Vince-intézetben a beiratások úgy az elemi, mint a polgári leányiskolában szeptember 2-8. napjain fognak tartani úgy délelőtt, mint délután. Ezen napokon lesznek a javító vizsgálatok is. Tanév kezdete szeptember 18 án Veni Sancte val. Igazgatóság.

* **Beiratás a zeneiskolába.** Bleyerné Garzó Adél áll. képesített zenetanár nő zeneiskolájában (Rákóczi-ut 12., III. em. 20. Telefon 15-15.) A beiratások naponta délelőtt 9-től 1-ig, délután 3-tól 5-ig, szeptember 6-ig bezárólag eszközöltnék. Az intézet vezetősége ez uton tudatja a növendékekkel, hogy a tanév megnyitása szeptember 9-én délelőtt 10 órakor lesz.

IRODALOM

Az Élet képes heti folyóirat (szerkeszti Andor József) folyó augusztus hó 25-iki száma a következő tartalommal jelent meg. Sent István napjára. — sf. — Magyar csipke. Divald Kornél. — Anyámhoz. (Költ. temény.) R. Szilágyi Tibor. — A nászpohár. (Elbeszélés.) Pokorny Margit. — A kártyás. (Elbeszélés.) Illy János. — Elment a nyár. (Falusi játék.) Komáromi János. — Kultúra. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnően megszerkesztett folyóirat gazdag és mindig aktuális illusztrációi és a mai viszonyokhoz mérten igazán olcsó előfizetési ára a legkedveltebb és legkeresettebb szépirodalmi folyóirattá tették. Előfizetési ára egész évre 40 korona, félévre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest I., Fehérvári-ut 15. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtek szeptemberre.

A nagyváradi törvényszék Kocsárd János táblabíró elnöklésével (jegyző: Gönczy Károly dr) tegnap sorsolta ki a szeptemberben szolgálatra kötelezett esküdteket.

Rendes esküdtek lettek: Jámbor Lajos Nagyszalonta, Knapp Mihály, Fernbach Dezső dr Berettyóújfalú, Bozóky Ferenc dr g. a. tanár, Gönczy József Élesd, Balogh Tihámér földbirtokos Berettyóújfalú, Jámbor Mihály Nagyszalonta, Barásky Gyula mézárós, Bobovsky János irodatiszt, Czége János Nagyszalonta, Kiss Gyula szijgyártó, Mauthner Ignác kereskedő, Merza Kálmán szijgyártó, Sarkadi Lajos Kismarja, Nagy Károly Mezőtelegd, Fényes Albert könyvelő, Mertz János bőrkereskedő, Meisels Ferenc szatócs, Székely Sándor mérnök, ifj. Lakatos Imre Bihar Bajó Lajos Nagyszalonta, Feldmann József József dr ügyvéd Berettyóújfalú, Grünvald Ignác szabó, Kovács Lajos tanító, Czége János v. v. hivatalnok, Réder Ferenc bankhivatalnok, Karsay László ács, Szilágyi István Bihar, Kiss László üzletvezető, Körösi Mihály korcsmáros Nagyszalonta.

Helyettes esküdtek: Munk Mór kereskedő, Györy Lajos bérkocsis, Szentpétery József szabó, Nagy Lajos csizmadia, Andriska László bankhivatalnok, Sebestyén Mihály háztulajdonos, Balaskó Mihály háztulajdonos, Böszörményi Géza ügyvéd, Kucsmás Péter kovács, Kaleczky Kálmán magánzó.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Nyilttér

HIRDETMÉNY.

Közhirre teszem, hogy hivatalos működésemet Nagyváradon

1918 szeptember 1. napján megkezdem.

Iroda: Szilágyi Dezső-utca 6., fél-emelet. — Telefon 1282.

(P. H.) **Dr. Halász Ákos s. k.** királyi közjegyző.

VIGADÓ mozgó-színház **MA**
Egy csavargó vége.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

URÁNIA mozgó-színház **MA**
Királyi szerelem.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

APOLLÓ mozgó-színház **MA**
A titokzatos iksz.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévviz-fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszén, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmátracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: öszszehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Fürdő-utca 22. számú bérház eladó!

Értekezhetni:

Ritoók Zsigmond-u. 13.
Justh Károly
tulajdonosnál.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mosár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sőtartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyérfosar színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágágyék	5.-
Majolika díszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávékészlet színes aranyozással	50.-
Feketékészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Falítűkör színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80.-
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávécsésze	4.-
Köpcészsze	4.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képekterek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Privát
zongora-tanítást vállal német órával zongora-tanárnő. Házhoz is megy. Szaniszló-utca 26.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk
azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Kötött
és szövöttáru különlegesek! Gyönyörű kötött kabátok, blousok, seiyem és flor harisnyák, keztyűk, svetterek, trikók, juponok, seiyem alaruhák. Nagy választék, méltányos árak. Tisztviselőknak árengedmény. Cziller Imre nagyáruházában.

Ruhafesték
valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Visszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Ne dobja ki pénzét
új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Jó bizonyítványokkal
rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyenlített Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Pemete
és hársfamézecukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Tavaszi
szepplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Neóthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,
folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindentéle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság
könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait
Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház **ELADÓ.**
A vételhez szükséges jelzálogkölcsonöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a
Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.
Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.
Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapirokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

NAGYVÁRAD VÁROS **VILLAMOS MŰVE**

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda részv. társaságnál.**